

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Milana Deáka a JUDr. Daniely Švecovej v právnej veci žalobcu **O.**, zastúpeného JUDr. O. Š., advokátkou v H., proti žalovanému **J. M.**, bývajúcemu v M., zastúpenému JUDr. J. S., advokátom v H., o zaplatenie **2 896,95 €** (87 273,50 Sk) s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 11C 176/2003, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 20. novembra 2008 sp.zn. 8 Co 26/2008, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalobcu **z a m i e t a.**

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Humenné (ďalej „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 22. novembra 2007 č. k. 11C 176/2003 - 81 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 87 273,50 Sk so 17,6 % úrokom z omeškania od 2. mája 2003 do zaplatenia ako aj a trovy konania 4 360 Sk, všetko do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalovaný bol rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 1 T 170/2001 z 31.mája 2001, ktorý nadobudol právoplatnosť 30. júna 2001, právoplatne odsúdený pre

tretný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1 Tr. zákona na tom skutkovom základe, že ako starosta obce M. prevzal finančnú hotovosť vo výške 50 000 Sk od spoločnosti T. s.r.o. ako pôžičku na zaplatenie časti rekonštrukčných prác pre obec M., pričom tieto peniaze nezaúčtoval do pokladničnej knihy, ani ich neodviedol do pokladne obce, ale si ich ponechal, čím pre obec M. spôsobil škodu vo výške 50 000 Sk. Obec M. ako poškodená strana bola s nárokom na náhradu škody odkázaná na konanie o veciach občianskoprávných. Rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 11 C 1496/98 z 19.septembra 2001, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 Co 45/02 z 22. januára 2003, bola obec M. zaviazaná k povinnosti zaplatiť sumu 50 000 Sk s úrokom z omeškania vo výške 17,6 % od 27. januára 1999 do zaplatenia v prospech spoločnosti T. s.r.o. H.. Následne 28. apríla 2003 obec M. svoju povinnosť splnila a v prospech spoločnosti T. vyplatila sumu v celkovej výške 87 273,50 Sk pozostávajúcu z istiny a úrokov z omeškania. Súd prvého stupňa ustálil, že žaloba je dôvodná, keďže žalovaný sa svojím konaním na úkor obce M. (žalobcu) bezdôvodne obohatil, čím obci M. spôsobil škodu v uvedenej výške. Neprihliadol na žalovaným vznesenú námietku premlčania, majúc za to, že táto námietka nie je dôvodná. Pri svojom posúdení vyšiel z toho, že dvojročná subjektívna premlčacia doba (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka) začala plynúť 30. júna 2001, t. j. dňom právoplatnosti rozsudku Okresného súdu Humenné sp. zn. 1 T 170/2001 o odsúdení žalovaného, a že by skončila 31. júna 2003; žalobca však podal žalobu 2. mája 2003, teda pred uplynutím tejto premlčacej doby. Výrok o úroku z omeškania oprel o § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Zb. a výrok o náhrade trov konania o § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Prešove (ďalej „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 20. novembra 2008 sp.zn. 8 Co 26/2008 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobu zamietol; žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy celého konania 25 917,60 Sk do 3 dní od právoplatnosti rozsudku do rúk alebo na účet právneho zástupcu žalovaného. Svoj zmeňujúci výrok odôvodnil záverom, že uplatnené právo žalobcu nie je právom z bezdôvodného obohatenia podľa § 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, keďže žalobcovi vzniklo právo na náhradu škody, ktoré právo si žalobca však uplatnil až po uplynutí subjektívnej premlčacej doby (§ 106 Občianskeho zákonníka); so zreteľom na vznesenú námietku premlčania (§ 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka) nebolo možno premlčané právo žalobcovi priznať a jeho žalobu bolo treba zamietnuť. Konkrétne vo vzťahu

k plynutiu premlčacej doby odvolací súd poukázal na to, že žalobca sa dozvedel o škode uvedením do funkcie starostu L. B. prebratím úradu 29. novembra 2000 na zasadnutí obecného zastupiteľstva. Táto skutočnosť vyplýva aj z obsahu pripojeného vyšetrovacieho spisu 1 T 170/2001, č. l. 18, podľa ktorého zástupca žalobcu L. B. v zápisnici o výsluchu svedka - poškodeného okrem iného uviedol, že funkciu starostu obce zastáva od 29. novembra 2000 a po prevzatí úradu ho informovali členovia obecného zastupiteľstva, že mali problémy zo starostom obce J. M. pri jeho finančných transakciách a upovedomili ho, že bola podaná žaloba ako na Okresný súd v Humennom tak aj na Okresnú prokuratúru v Humennom na J. M., pretože do ich pokladne, teda do poklade obce nezaúčtoval peniaze v sume 50 000 Sk, ktoré dostal v hotovosti od spoločnosti T., s. r. o. H.. Zároveň starosta obce M. (žalobca sa pripojil k trestnému stíhaniu žalovaného) žiadal, aby žalovaný uhradil všetky peniaze do pokladne obce, ktoré prevzal a si ich ponechal, teda okrem iného aj sumu 50 000 Sk; výsluch starostu obce L. B. sa uskutočnil 15.februára 2001. Dvojročná (subjektívna) premlčacia doba začala preto žalobcovi plynúť 29. novembra 2000 a mala uplynúť dňom 29. novembra 2002, jej plynutie sa však 15. februára 2001 prerušilo (pre uplatnenie si náhrady škody v trestnom konaní zo strany žalobcu) a to do 30. júna 2001 (do právoplatnosti rozsudku v trestnom konaní). Dva mesiace a 17 dní predstavuje plynutie premlčacej doby za čas od 29. novembra 2000 do 15. februára 2001, od 15. februára 2001 do 30. júna 2001 plynutie premlčacej doby bolo prerušené a od 30. júna 2001 znova premlčacia doba začala plynúť: po započítaní 2 mesiacov a 17 dní dvojročná doba na uplatnenie práva z náhrady škody tak uplynula 14.apríla 2003; žalobca podal žalobu 2.mája 2003, t. j. po uplynutí tejto doby. Výrok o trovách konania odôvodnil odvolací súd aplikáciou § 224 ods. 2 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca a navrhol jeho zrušenie a vrátenie veci odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Vytýkal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a to vo vzťahu posúdenia otázky, kedy sa žalobca dozvedel, kto za škodu zodpovedá (§106 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Tvrdil, že žalobca sa dozvedel o tom, kto za škodu zodpovedá, až právoplatnosťou rozsudku Okresného súdu Humenné sp. zn. 1 T 170/2001 z 31.mája 2001, t.j. dňa 30.júna2001, keď týmto rozsudkom bol žalobca ako poškodený odkázaný so svojím nárokom na náhradu škody na občianskoprávne konanie. Nesúhlasil teda vo vzťahu k uvedenej otázke s tým, že by subjektívna premlčacia doba žalobcovi začala plynúť 29. novembra 2000.

Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento mimoriadny opravný prostriedok prípustný (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a dovolacím dôvodom vrátane jeho vecného (obsahového) vymedzenia. Rozhodnutie odvolacieho súdu môže teda dovolací súd preskúmať len z uplatnených dôvodov. Obligatórne sa zaoberá len procesnými vadami uvedenými § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku i uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolaateľ existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 O.s.p. a ani tzv. inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) netvrdil a ani z obsahu spisu tieto vady nevyplynuli.

Z obsahu dovolania žalobcu vyplýva, že ako dovolací dôvod uplatňuje ustanovenie § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie veci je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd použil iný právny predpis ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale ho nesprávne vyložil. Úlohou dovolacieho súdu v prípade dovolania odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci je teda posúdiť, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil správny právny predpis a či ho aj správne interpretoval.

Občiansky zákonník upravuje premlčateľnosť práv v ustanovení § 100. Podľa odseku 1 tohto ustanovenia sa právo premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Súd je povinný na vznesenú námietku premlčania vždy prihliadať.

Základným účelom inštitútu premlčania je pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby v primeraných dobách uplatnili svoje práva (nároky) a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po časovo neprimeranej dobe nútené splniť si svoje povinnosti. Inštitút premlčania takto zabraňuje dlhodobému trvaniu práv a im zodpovedajúcim povinnostiam. Ak uplynula zákonom stanovená premlčacia doba a oprávnená osoba v nej stanoveným spôsobom u príslušného orgánu svoje právo nevykonala, vzniká povinnej osobe oprávnenie vzniesť námietku premlčania a tak spôsobiť stav, že sa oprávnená osoba nemôže s úspechom domáhať u súdu svojho práva. Dôvodné vznesenie námietky premlčania v občianskom súdnom konaní má totiž za následok, že súd nemôže oprávnenej osobe právo (nárok) priznať (§ 100 ods. 1 tretia veta Občianskeho zákonníka). Pritom zásada hospodárnosti konania musí viesť konajúci súd k tomu, aby prednostne posúdil v konaní vznesenú námietku premlčania vzhľadom k tomu, že v prípade jej oprávnenosti takýto postup vedie k rýchlemu vydaniu rozhodnutia vo veci samej, bez potreby vykonávania ďalších dôkazov na zistenie napr. výšky bezdôvodného obohatenia, škody a podobne (porovnaj napr. R 29/1983).

Pri právach na náhradu škody ustanovuje Občiansky zákonník premlčaciu dobu v § 106, a to kratšiu subjektívnu (ods. 1) a dlhšiu objektívnu (ods. 2). Ich začiatok je upravený odlišne. Ich vzájomný vzťah je taký, že ak sa skončí plynutie jednej z nich, právo sa premlčí a to aj napriek tomu, že poškodenému ešte plynie druhá premlčacia doba. Napríklad ak odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá, do uplatnenia práva na náhradu škody uplynie čas uvedený v ustanovení § 106 ods. 1 a škodca v súdnom konaní vznesie námietku premlčania, právo sa premlčalo, aj keď ide o škodu spôsobenú úmyselne. Neprichádza tu už do úvahy objektívna desaťročná premlčacia doba podľa ustanovenia § 106 ods. 2.

Podľa ustanovenia § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo na náhradu škody sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá.

Občiansky zákonník v citovanom ustanovení viaže premlčanie práva uplynutím subjektívnej dvojročnej premlčacej doby na podmienku vedomosti poškodeného:

a/ o škode (nie iba o protiprávnom úkone, či o škodnej udalosti) ako o určitej majetkovej alebo nemajetkovej ujme určitého druhu a rozsahu, ktorú možno objektívne vyčíslieť v peniazoch do takej miery, aby poškodený mohol svoj nárok na náhradu škody uplatniť aj na súde; okamih vzniku škody, resp. vedomosť poškodeného o škode sa pritom nemusí zhodovať s okamihom škodnej udalosti či s protiprávnym konaním;

b/ o tom, kto za vzniknutú škodu zodpovedá, t. j. o zodpovedajúcom subjekte.

Začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby môže byť teda rozdielny vo vzťahu k vedomosti poškodeného o škodcovi a k jeho vedomosti o škode. Nielen prax, ale aj teória (porovnaj napr. Ján Lazár a kolektív, Občianske právo hmotné. Tretie doplnené a prepracované vydanie. 1. zväzok. Bratislava 2006, str. 196, 205 - 206) túto dobu označuje ako subjektívnu [presnejšie - avšak na úkor stručnosti - by sa tu ale malo hovoriť o premlčacej dobe, ktorej začiatok plynutia je určený so zreteľom na poškodený subjekt, ktorým je žalobca, a to jeho vedomosť („dozvie sa“) o skutočnostiach vymedzených v § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka; keďže ani táto premlčacia doba sama osebe ako právna skutočnosť - udalosť (čas) subjektívnu povahu, pravdaže, nemá].

Pri posudzovaní otázky, kedy sa poškodený dozvedel o tom, kto za o škodu zodpovedá, ktoré posúdenie výlučne dovolateľ ako nesprávne namieta, treba vychádzať z preukázanej skutočnej vedomosti poškodeného o tomto prvku (nestačí teda len možnosť dozvedieť sa o ňom).

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že odvolací súd, pokiaľ rozhodoval o vznesenej námietke premlčania, postupoval v súlade s citovanými ustanoveniami Občianskeho zákonníka, keď svoje rozhodnutie založil na konkrétnych, výsledkami vykonaného dokazovania preukázaných skutočnostiach a tvrdeniach a jeho vyriešenie nastolenej otázky, kedy sa žalobca dozvedel, kto za o škodu zodpovedá, nie je založené na chybnom právnom posúdení.

Názor žalobcu, že vedomosť, o tom, kto za vzniknutú škodu zodpovedá, získal žalobca až od 30. júna 2001, kedy nadobudol právoplatnosť rozsudok Okresného súdu Humenné sp. zn. 1 T 170/2001 z 31. mája 2001, ktorým bol žalovaný odsúdený pre trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1 Tr. zákona a žalobca bol ako poškodený odkázaný so svojim nárokom na náhradu škody na občianskoprávne konanie (a teda že k tomuto dňu sa viaže začatie plynutia premlčacej doby u práva na náhradu škody), nie je správny. Poškodený sa totiž dozvie o tom, kto za škodu zodpovedá, v okamihu, kedy preukázateľne získal informáciu o skutkových okolnostiach, na základe ktorých si môže urobiť dostatočný úsudok o tom, ktorá určitá (konkrétna) osoba za škodu zodpovedá. Nejedná sa tu preto o nespochybniteľnú istotu o takomto zodpovedajúcom subjekte a ani o stav právneho záveru o zodpovednosti tejto osoby. Žalobca ako právnická osoba získal informáciu o skutkových okolnostiach týkajúcich sa žalovaného ako za škodu zodpovedajúceho subjektu tak, ako to v odôvodnení napadnutého rozsudku opísal odvolací súd (prostredníctvom starostu L. B. pri preberaní úradu 29. novembra 2000 na zasadnutí obecného zastupiteľstva), nie teda až z rozsudku Okresného súdu Humenné sp. zn. 1 T 170/2001 z 31. mája 2001. Táto skutočná znalosť škodcu (presnejšie: osoby zodpovedajúcej za škodu; v danom prípade ide síce o tú istú osobu, avšak v určitých prípadoch ten, kto škodu spôsobil – „škodca“, nemusí za škodu zodpovedať a zodpovedajúcim subjektom bude iná osoba), ktorou od uvedeného dňa žalobca disponoval, by už v tom čase nepochybne stačila na podanie žaloby. Nebol teda daný dôvod, aby sa plynutie tzv. subjektívnej premlčacej doby u práva na náhradu škody viažuce sa k nastolenej otázke, kedy sa žalobca dozvedel, kto za o škodu zodpovedá, začalo odvíjať až od

právoplatnosti uvedeného rozsudku, ako to požaduje dovolateľ. To, že žalobca v spomenutom trestnom konaní si svoj nárok na náhradu škody proti žalovanému uplatnil, iba dokladá zistenie, že mal informáciu o tomto zodpovedajúcom subjekte. Práve v spojitosti s trestným konaním žalobca opísal, ako a kedy, tieto informácie získal (na týchto vlastných žalobcových údajoch odvolací súd založil svoj právny záver o tom, kedy sa žalobca dozvedel, kto za vzniknutú škodu zodpovedá). Názor žalobcu, že subjektívna premlčacia doba v tejto právnej veci začala plynúť až od právoplatnosti uvedeného trestného rozsudku - 30. júna 2001 (t.j. že žalobca získal až od tohto dátumu pozitívnu vedomosť o žalovanom ako o tom, kto za vzniknutú škodu zodpovedá, a že preto sa jeho právo proti žalovanému nepremľalo), chybne stotožňuje (odvodzuje) začiatok plynutia tejto premlčacej doby s dátumom právoplatnosti rozsudku v trestnej veci žalovaného, prehliadajúc preukázanú skoršiu vedomosť žalobcu o žalovanom ako osobe – subjekte, ktorý za vzniknutú škodu zodpovedá.

Podľa § 112 prvá veta Občianskeho zákonníka, ak veriteľ v premlčacej dobe uplatní právo na súde alebo u iného orgánu a v začatom konaní riadne pokračuje, premlčacia doba od tohto uplatnenia po dobu konania neplynie.

Odvolací súd do plynutia subjektívnej premlčacej doby v súlade s citovanou zákonnou úpravou nepočítal čas tzv. adhézneho konania, t. j. čas od 15. februára 2001 (od uplatnenia si náhrady škody žalobcom v trestnom konaní) do 30. júna 2001 (do právoplatnosti rozsudku v trestnom konaní), kedy spočívala premlčacia doba (zastavilo sa dočasne jej plynutie). Aj napriek tomuto spočívaniu však táto dvojročná premlčacia doba, ktorá po právoplatnosti rozsudku v trestnom konaní opäť pokračovala (začala znova plynúť), ako to správne v dôvodoch napadnutého rozsudku uviedol odvolací súd, napokon uplynula (14. apríla 2003) a stalo sa tak ešte pred podaním žaloby na súd (2. mája 2003), kedy sa začalo konanie v tejto právnej veci podľa § 82 ods. 1 O.s.p. Toto spočívanie premlčacej doby (dočasné zastavenie jej plynutia) nemožno zamieňať s pretrhnutím doby, kedy sa za zákonom stanovených predpokladov plynutie doby zastaví, ale po odpadnutí prekážky plynutie doby nepokračuje (uplynutá časť lehoty sa nezohľadní), ale začína plynúť doba od nového začiatku. Opísaný vplyv uplatnenia si náhrady škody v trestnom konaní na plynutie premlčacej doby je v súlade s doterajšou konštantnou judikatúrou (porovnaj napr. R 31/1974) ako aj s právnou teóriou (porovnaj napr. Ján Lazár a kolektív, Občianske právo hmotné. Tretie doplnené a prepracované vydanie. 1. zväzok. Bratislava 2006, str. 208; Peter Vojčík a kolektív, Občiansky zákonník. Stručný komentár. Bratislava 2008, str. 235 - 236).

Z uvedeného vyplýva, že dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. nie je daný a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 O.s.p., ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní úspešnému žalovanému vzniklo právo na náhradu trov konania proti neúspešnému žalobcovi (§ 243b ods. 5 v spojení s § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd však žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, keďže podľa obsahu spisu mu žiadne trovy v tomto konaní nevznikli a nepodal návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 151 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. mája 2010

JUDr. Jana Bajánková, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :
Hrčková Marta